

KIDEM TAZMİNATI FONU TARTIŞMALARININ KÖKENİ

Aydınlık Gazetesi, 7 Mayıs 2019

Yıldırım Koç

KIDEM TAZMİNATI FONU TARTIŞMALARININ ORTAYA ÇIKIŞI

3008 sayılı İş Kanunu'nun kıdem tazminatına ilişkin düzenlemesinin zaman içinde belirli değişikliklere uğraması ve işverenler açısından bir maliyet unsuru haline gelmesi üzerine kıdem tazminatı fonu konusu tartışılmaya başlandı ve konu ilk kez 15 Şubat 1954 günü çalışmalarına başlayan 2. Çalışma Meclisi'nde gündeme geldi.

22-29 Ocak 1962 günlerinde toplanan 3. Çalışma Meclisi'nde, 6 no'lu Komisyon'un Çalışma Meclisi tarafından kabul edilen raporunda şu ifade yer alıyordu: "Kıdem tazminatı müessesesinin işverenlerce prim ödenmemek şartıyla İşçi Sigortaları Kurumu vazifeleri meyanına ithali..." 1962 yılındaki işveren kesimiyle hükümetin bu ortak talebine karşın, kıdem tazminatının ödenmesi konusunda bir düzenlemeye gidilmedi.

26 Ocak 1974 tarihinde kurulan ve Bülent Ecevit'in başbakan olduğu 37. Hükümet döneminde, 20 Mayıs 1974 günü 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesi hakkında bir değişiklik önergesi verildi. Bu önergede kıdem tazminatı fonundan söz edilmiyordu. Ancak TBMM sürecinde, Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu'nda, "Tatbikatta bazı işverenlerin işçilerin kıdem tazminatlarını sigorta şirketlerine sigorta ettirdikleri görülmektedir; işverenlerin şahsi borcu olarak kabul edilen kıdem tazminatlarını kanunun öngördüğü amaca aykırı olduğu kabul edildiğinden kıdem tazminatlarının sigorta ettirilemeyeceği hükmü ilave edilmiştir" sözleri geçiyordu. Bütçe Plan Komisyonu Raporu'nda da kıdem tazminatının işveren için şahsi bir borç olduğu ve işverenin bu sorumluluğu özel şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremeyeceği belirtildi.

KIDEM TAZMİNATI FONU YASALAŞIYOR

Süleyman Demirel başkanlığındaki 1. Milliyetçi Cephe Hükümeti döneminde 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14. maddesini değiştiren kanunda şu hüküm yer aldı: "İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydıyla Devlet veya kanunla kurulu kurumlarda veya % 50 hisseden fazlası Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir. Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir."

Kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosu'ndaki görüşmeleri sırasında Türk-İş Genel Başkanı ve Cumhuriyet Senatosu üyesi Halil Tunç, "Fon konusu hiçbir zaman Türkiye'de tatbik kabiliyeti bulamayacak bir konudur," diyerek düzenlemeye karşı çıktı. Türk-İş'in muhalif tavrına karşılık, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ise kıdem tazminatı fonundan yana bir tutum sergiledi.

Bu değişiklik 4.7.1975 gün ve 1927 sayılı Kanunla kabul edildi ve 12.7.1975 günlü Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu düzenleme günümüzde de yürürlükte. 1475 sayılı İş Kanunu 2003 yılında 4857 sayılı İş Kanunu ile yürürlükten kaldırıldı; ancak 1475 sayılı İş Kanununun kıdem tazminatı hakkını düzenleyen ve bir kıdem tazminatı fonu kurulmasını öngören 14. maddesi günümüzde de yürürlükte bulunmaktadır.

KIDEM TAZMİNATI FONU KANUNU TASLAKLARI

1976 yılından itibaren, tespit ve temin edebildiğim kadarıyla, 1976, 1977, 1979, Haziran 1980, Kasım 1980, Ağustos 1983, Ekim 1983, 1984, 1986, 2001, 2002, 2004, 2008, 2012 ve 2013 tarihlerinde kıdem tazminatı fonu taslakları hazırlandı ve kamuoyuna yansıtıldı. Bunların dışında da, tartışmaya açılan bir taslak bulunmasa da, kıdem tazminatı fonuna ilişkin basına bazı bilgiler sızdırıldı. Günümüzde tartışılan metin de 2013 yılı sonbaharında kamuoyuna yansıyan taslaktır. Bu tarihten sonra işçi ve işveren sendikaları konfederasyonlarına iletilen ve tartışmaya açılan bir taslak yoktur.